

בין פסח לעצרת וסוד העין טובה

1. ר' עקיבה אומר: אם העמדתה תלמידים בנערותך העמד תלמידים בזקנותך שאין אתה יודע אי זה מהם הקדוש ברוך הוא מכתב עליך הוזה או זה ואם שניהם כאחד טובים. שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לר' עקיבה מגבת ועד אנטיפטריס, וכולם מתו בפרק אחד, למה, שהיתה עיניהם צרה אילו באילו. ובסוף העמיד שבעה, ר' מאיר ור' יהודה ר' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ור' יוחנן הסנדלר ור' אליעזר בן יעקב, ויש אומרים: ר' יהודה ור' נחמיה ור' מאיר ור' יוסי ור' שמעון בן יוחי ור' חנניה בן חכינאי ור' יוחנן הסנדלר. אמר להם: בניי, הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה בתורה אילו באילו, אלא תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם, עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה.

בראשית רבה פרשה סא

2. שנו חכמינו: הדין חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות. ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלש שנים. ערב יום הכיפורים אמר לו: תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובניי. אמר לו: אין לי מעות. אמר לו: תן לי פירות. – אמר לו: אין לי. תן לי קרקע. – אין לי. תן לי בהמה. – אין לי. תן לי כרים וכסתות. – אין לי. הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש. לאחר הרגל נטל בעל הבית שכרו בידו, ועמו משוי שלשה חמורים, אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים, והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו. אמר לו: בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרת לי אין לי מעות במה חשדתני? אמרת: שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך, ולקחת בהן. ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרת לי אין לי בהמה במה חשדתני? אמרת: שמא מושכרת ביד אחרים. בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרת לי אין לי קרקע במה חשדתני? – אמרת: שמא מוחכרת ביד אחרים היא. ובשעה שאמרת לי תן לי פירות במה חשדתני? – אמרת: שמא אינן מעושרות. ובשעה שאמרת לי תן לי כרים וכסתות במה חשדתני? – אמרת: שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. אמר ליה: העבודה, כך היה! הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חבירי בדרום התירו לי כל נדרי. ואתה, כשם שדנתני לזכות – המקום ידין אותך לזכות.

3. שאלתא: שאסור להם לבית ישראל לחטור האחד את חברו, אלא חייב לדונו לכף זכות. ששנינו: הדין את חבירו לכף זכות דנין אותו מן השמים לכף זכות. ומעשה ברבי עקיבא בן יוסף שהיה מושכר אצל רבי אליעזר בן הורקנוס, ועשה עמו שלש שנים. כשבא ליפטר ממנו בערב יום הכפורים, אמר לו: תן לי מעותי ואלך ואפרנס את אשתי ואת בניי. אמר לו: אין לי מעות שאתן לך, והיה רואה מעות בידו. תן לי בהמה, אמר לו: אין לי בהמה שאתן לך, והיה רואה בהמה בתוך ביתו.

שאלתות דרב אחאי גאון פרשת שמות שאילתא מ

4. מעשה באדם אחד וכו' עיין תשובות רמ"ע מפאנו סי' ס"ג שכתב בשם שאילתות דאותו בעה"ב היה ר"א בן הורקנוס והשכיר היה ר' עקיבא כשהיה עם הארץ וכתב מזה יש להבין שגם כשהיה עם הארץ היה בעל מדות טובות שדן לזכות כל כך את בעה"ב. ומוסיף אני שמזה יש ללמוד שאפי' ע"ה בעל מדות טובות שונא חכמים שהרי ר"ע אמר סי' פ' אלו עוברין כשהייתי ע"ה וכו'.

5. ר"ע, רועהו של בן כלבא שבוע היה, ראתהו ביתו שהוא צנוע ומעולה, אמרה לו: אם אתקדש לך תלך לביהמ"ד? אמר לה: כן. התקדשה לו בצנעה ושלחתו. שמע אביה הוציאה מביתו, הדירה הנאה מכל נכסיו. הלך וישב 12 שנים בביהמ"ד. בבלי, כתובות דף סב ע"ב

6. דהוה צניע ומעלי – וזה שאמר ב'אלו עוברין' (פסחים מט:): "אמר ר"ע כשהייתי עם הארץ הייתי אומר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור" – משמע שלא היה מעולה?! יש לומר: ששם לא משום שהיה שונא תלמידי חכמים, אלא משום שהיה סבור שמתגאין על עמי הארץ מפני תורתן, והיו תלמידי חכמים שונאים אותם, וגם משום שלא היו מניחין אותם ליגע בהם – כפי שנאמר: (חגיגה דף יח:): "בגדי עם הארץ מדרס לפרושים". אבל מכל מקום שומר מצות היה, רבינו תם.

7. תניא, אמר רבי עקיבא: כשהייתי עם הארץ אמרת: מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור. אמרו לו תלמידי: רבי, אמור ככלב! – אמר להן: זה – נושך ושובר עצם, וזה – נושך ואינו שובר עצם.

8. רב חלבו חלה, יצא והכריזו רב כהנא: רב חלבו חולה מאוד, ולא בא אף אחד, אמר להם: לא כך היה מעשה? בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה, א"ל: רבי, החייתני! יצא ר' עקיבא ודרש: כל מי שאין מבקר חולים – כאילו שופך דמים. כי אתא רב דימי אמר: כל המבקר את החולה – גורם לו שיחיה, וכל שאינו מבקר את החולה – גורם לו שימות.

9. משנה: העומר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש. אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר, אם הביא – פסול; קודם לשתי הלחם לא יביא, אם הביא – כשר.

גמרא: ישב רבי טרפון והקשה: מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם? אמר לפניו יהודה בר נחמיה: לא, אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט?! שתק רבי טרפון. צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה. אמר לו רבי עקיבא: יהודה, צהבו פניך שהשבת את זקן, תמהני אם תאריך ימים. אמר רבי יהודה ברבי אלעאי: אותו הפרק פרס הפסח היה, כשעליתי לעצרת שאלתי אחריו: יהודה בן נחמיה היכן הוא? ואמרו לי: נפטר והלך לו.

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף סח עמוד ב

10. נסתכל בו ר' עקיבא וצהבו פניו אמר לו יהודה בן נחמן צהבו פניך שהשבת את הזקן?! תמיה אני עליך אם תאריך ימים בעולם. אמר ר' יהודה בר' אלעאי בפסח היה הדבר וכשבאתי לעצרת אמרתי היכן יהודה בן נחמן אמרו לי הלך לו ספרי במדבר פינחס פיסקא קמא

11. נסתכל בו רבי עקיבא וצהבו פניו אמר לו ר' יהודה בן נחמיה צהבו פניך על שהשבתה את הזקן תמה אני עליך אם תאריך ימים. אמר רבי יהודה בר' אלעאי בפסח היה הדבר וכשבאתי בעצרת אמרתי היכן הוא יהודה בן נחמיה אמרו לי הלך לבית עולמו בשבועותיכם.

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) במדבר פרשת פינחס דף קלו עמוד ב